

بررسی و تبیین روابط ایران و سوریه پس از وقوع انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷

عبدالرضا سعیدی نیا^۱

۱- کارشناس ارشد، علوم سیاسی

خلاصه

مطالعه نظری نه تنها در باره ی روابط ایران و سوریه که در مورد سیاست خارجی ایران نیز بسیار نابالغ است. کمتر اثری با نگاه تئوریک به روابط ایران و سوریه پرداخته است و بیشتر آثار در این حیطه ی ژورنالیستی است. به این موضوع می‌پردازیم که کدام یک از نظریه ها و چارچوب‌های مفهومی بهتر می‌تواند به تبیین موضوع مورد توجه این مقاله یعنی روابط ایران و سوریه بپردازد. از این رو و در جهت یافتن بهترین چارچوب مفهومی برای تبیین روابط موجود به بررسی نظریات و چارچوب‌های نظری اصلی در روابط بین‌الملل می‌پردازیم. کلمات کلیدی: روابط، ایران، سوریه، انقلاب اسلامی، رئالیسم.

مقدمه

به لحاظ نظری یکی از اصول اساسی سیاست خارجی دولت‌ها، داشتن روابط گرم و حسنه با سایر دولت‌ها به منظور تأمین منافع ملی است. با اینحال در عرصه‌ی عمل، تحقق این اصل ممکن است با دشواری‌های بسیاری روبرو گردد. بر اساس همین، در عرصه‌ی نظام بین‌الملل شاهد آنیم که دولتها سطوح مختلفی از روابط با یکدیگر را تجربه می‌کنند. جمهوری اسلامی ایران یکی از این دولتهاست که سطوح مختلفی از روابط را، با همسایگان خود و کشورهای منطقه داشته است. اما در این میان یک استثنا وجود دارد و آن دولت سوریه است. علی‌رغم اینکه پس از پیروزی انقلاب اسلامی و آغاز جنگ تحمیلی روابط ایران با کشورهای منطقه به سردی گرایید، روابط ایران و سوریه نه تنها رو به سردی نهد، بلکه روزبه‌روز توسعه‌ی بیشتری پیدا کرد. به گونه‌ای که در طول جنگ تحمیلی، ایران بخشی از نیازهای نظامی خویش را از طریق این کشور تأمین می‌نمود و پس از جنگ نیز، نوعی اتحاد استراتژیک میان دو کشور در منطقه شکل گرفت. پایان‌نامه‌ی حاضر قصد دارد ضمن بررسی روابط ایران و سوریه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به این سؤال پاسخ گوید که چه عواملی موجب شده است برخلاف روابط ایران با سایر دولت‌های منطقه، روابط تهران و دمشق پیوسته در حوزه‌های مختلف رو به گسترش گذارد و کمتر دچار افت و خیز گردد؟

سابقه‌ی پژوهش

منشارف و وینترادر مقاله‌ی «اتحاد استراتژیک بین ایران و سوریه: ابعاد نظامی و اقتصادی» به اظهارات مقامات بلندپایه‌ی ایران درباره روابط با سوریه و همکاری نزدیک بین دو کشور در حوزه‌های علمی، نظامی، امنیتی و اقتصادی اشاره کرده؛ دیدارهای مکرر رؤسای جمهور و وزرای خارجه دو کشور را ازجمله شاخصه‌های روابط گرم و صمیمی دو دولت برمی‌شمرد. سپس ابعاد اقتصادی و نظامی اتحاد استراتژیک بین ایران و سوریه را بر مبنای اظهارات مقامات بلندپایه دو کشور، موافقت-نامه‌ها، مقالات منتشر شده در رسانه‌های عربی و فارسی مورد بررسی قرار می‌دهد. فارار ولمان^۲ در مقاله‌ی «روابط خارجی سوریه و ایران» همکاری‌های ایران و سوریه در بخش‌های اقتصادی، نظامی و هسته‌ای را مورد بررسی قرار می‌دهد. نویسنده

^۱ - Mansharof and O. Winter

^۲ - Farrar-Wellman, Ariel.